

TEKST WILLEM DEKKER | FOTO'S JORIS LUGTIGHEID

'ZE ZIJN UITGEPUT'

Vluchtelingen uit het Midden-Oosten stromen massaal naar West-Europa. Op de grens van Griekenland en Macedonië is Vera Dimitrievska (40) een van de hulpverleners. Ze studeert in Groningen, maar doet nu wat ze kan voor moeders en kinderen.

Vluchtelingenkamp Gevgelija. Rechts Vera Dimitrievska met Ali in haar armen.

Ze strompelt over het slechte zandpad vol kuilen en stenen. De ogen staan op moe. In haar handen draagt ze haar drie maanden oude zoon Ali voor haar borst. De fel lichtgroene speen hangt met een stevige knoop aan het puntje aan haar hoofd. De roze jurk en blauwe jas zijn te warm. Het is bijna veertig graden hier in Gevgelija, de grensplaats tussen Griekenland en Macedonië.

De Afghaanse vrouw is net Griekenland uitgelopen. De grensovergang met Macedonië is afgezet met prikkeldraad. Grenspolitie en *special forces* met schillen bewaken de grens. Aan de overkant staan vierduizend vluchtelingen te wachten tot ook zij Macedonië binnen mogen. In groepen van vijftig laat de politie ze door. Elk kwartier één. Nog een paar honderd meter, dan kan deze Afghaanse vrouw op adem komen in het vluchtelingenkamp van de UNHCR, de hulporganisatie van de Verenigde Naties.

Daar staat Vera Dimitrievska (40) langs de weg. Ze komt uit Skopje en studeert sinds 4,5 jaar in Groningen. Ze doet promotieonderzoek naar seksuele voorlichting en abortus bij vrouwen in Macedonië. Volgende maand keert ze terug naar Groningen om te promoveren. Haar tante Katerina Ilijevka staat naast haar. Beiden zijn van een hulporganisatie, getuige de opschriften op hun witte T-shirts.

Vera ziet de moeder met de baby aan komen lopen, ze steekt haar handen uit.

Moeder twijfelt geen moment en legt het kindje in haar armen. Blij dat ze haar zoon-tje even niet meer hoeft te dragen. Katerina geeft haar een liter fles water. Ze neemt een slok en gooit de fles op de grond, te zwaar. Vera loopt met het kereltje voor haar borst. Hij lijkt te slapen. Maar als ze haar hand boven zijn hoofdje houdt om het tegen de zon te beschermen, opent hij zijn ogen.

LA STRADA

Vera Dimitrievska werkt voor La Strada, een hulporganisatie van Unicef, en richt zich op kinderen en hun moeders. Tante Katerina werkt voor SOS Kinderdorpen Macedonië en wordt ondersteund door SOS Kinderdorpen Nederland dat met een delegatie op bezoek is in het vluchtelingenkamp Gevgelija. Katerina reist als correspondent door Oost-Europa en het Midden-Oosten om te zien wat SOS Kinderdorpen kan doen aan het vluchtelingenprobleem.

Het kereltje van drie maanden is zwaar. Katerina neemt hem weer over van Vera. Hij legt zijn hoofdje op haar schouder. Hij huilt, maar als Katerina hem over zijn bolle-tje aanzit, wordt Ali rustig. Bij de Rode Kruispost net buiten het kamp staat de man van de Afghaanse vrouw te wachten. Hij was al vooruit gelopen. Hij draagt een tas en ziet er moe uit. Als ze het kamp binnen willen, vraagt een politieman waarom ze niet in de rij staan te wachten op hun beurt. Net als de andere vluchtelingen... „Ze zijn uitgeput. De

jongen moet in bad, hij is al vier dagen niet geweest. En de moeder heeft rust nodig”, zegt Vera. Zij overtuigt de agent. De vader moet hem ook mee. „We willen geen familiescheiden.”

Katerina legt Ali op de tafel naast de tent van Unicef. De moeder doet zijn kleren uit. Een vlieg gaat op Ali's ooglid zitten. Hij geeft geen krimp. Pas als hij in het blauwe plastic badje op houten pallets zit, begint hij te huilen. Vader haalt gratis water en eten in het kamp. Moeder droogt de jongen af, strooit babypoeder op zijn billetjes en doet hem een schone, Nederlandse luler om. Uit een kledingdoos pakt ze schone kleren voor haar zoon. Dat vindt ie vervelend, getuige zijn gehuil.

DIXIES

Vera en Katerina maken het al drie weken mee. Zo lang staat het vluchtelingenkamp er al. Ze zijn getuige van schrijnende toestanden rond het kamp. Mensen die tegen grensposten drukken, geschreeuw van mannen die er door willen, gehuil van kinderen die bang zijn. In het kamp kunnen ze even op adem komen. Eten, drinken en zich wassen bij een geïmproviseerde waterplaats in de openlucht. Dixies staan in een lange rij. Rechts voor de mannen, links voor de vrouwen. Aan een nieuw douchegebouw wordt gewerkt, want hygiëne is belangrijk. Er moeten geen ziektes uitbreken.

Vera heeft even tijd om over Groningen

te praten. Ze studeert aan de Rijksuniversiteit. We praten over de „Wiestersengel” waar ze woont, over de Mediamarkt, Ikea en *Dagblad van het Noorden*. Stukjes Groningen, te midden van wereldleide. Ze zegt het werk hier met passie te doen. Tien uur per dag. Drie dagen op, drie dagen af. „Voor de verhalen van de mensen.” Ze werkt bij de twee filialiteiten van Unicef, waar kinderen en moeders even op verhaal kunnen komen. Vera heeft de babybadjes vanmorgen geregeld.

TEKENEN

In de Unicef-tent tekenen kinderen, terwijl moeder een paar meter verderop bijtinkt. Mannen mogen er niet in, want dat geeft onrust. De kleinste kinderen tekenen in kleurenboeken, de oudere op papier. Het helpt hen bij het verwerken van hun nare ervaringen, vertelt Vera. Aan de achterwand hangen de resultaten. Mensen in bootjes. Mensen die zwaaien op het strand. Mensen die foto's maken vanaf het strand.

In het kamp voeren Syriërs en Afghanen de boventoon. „Heel verschillende groepen”, vertelt Vera. „Syriërs zijn goed opgeleid, beleefd en dankbaar. Afghanen zijn laag opgeleid, brutaal en onruststokers. Die twee groepen moet je apart houden, anders kan het wel eens uit de hand lopen. Maar het is bijna niet te doen. Zeker niet als de vierduizend mensen aan Griekse grens nog naar hier komen. En we weten dat er nog

TEKENEN HELPT DE KINDEREN BIJ HET VERWERKEN VAN HUN NARE ERVARINGEN

een miljoen onderweg is.”

„Je ziet veel mobiele telefoons in het kamp in Gevgelija. De meeste Syriërs zijn niet arm, het mobiele is hun levensader. De vluchteling belt met zijn vrouw die in Syrië is achtergebleven met de kinderen. Hij belt met zijn broer, die naar Oslo is gevlucht. Hij ziet op Facebook welke grenzen gesloten zijn, leest dat bondkanselier Angela Merkel vluchtelingen in Duitsland welkom heet. Maar ook op de boottocht in overbeladen bootjes van Turkije naar Griekenland biedt de telefoon uitkomst. De vluchteling kan op de gps naar Lesbos of andere eilanden varen. Een kapitein of stuurman is immers niet aan boord. Die is niet inbegrepen bij de deal met de mensensmokkelaars. Ook al kostte het 1200 euro om een plekje op de plastic boot te bemachtigen.

PAPIERTJE

In Gevgelija blijven de vluchtelingen maar twee tot drie uur. Ze wachten op het papier-

tje waarmee ze naar de grens met Servië kunnen reizen. Als de agenten de witte formulieren met stempel uitdelen, moeten ze van Zuid- naar Noord-Macedonië. Dat gebeurt met taxi, bus of trein. De trein vertrekt vijf keer per dag bij het noodstationnetje op dit doorgangskamp. Een naar wordt, dat doet denken aan Kamp Westerbork.

Een kaartje voor de trein, bus of taxi kost 25 euro. Een bord aan de grote tent in het kamp geeft de prijzen aan. Een maand geleden kon je nog voor 6 euro met de trein. De regering heeft dat eerst opgetrokken naar 10 euro en nu dus 25 euro. De treinen rijden niet op water. Ook de Macedonier betaalt het hoogste tarief en die heeft met 380 euro per maand weinig te makken.

De grens met Servië is nog open, maar nu Hongarije en Kroatië de grenzen hebben gesloten, lijkt het een kwestie van tijd dat Servië zijn grenzen dicht doet. Dan wacht Macedonië een probleem. Aan de noordelijke grenspost Tabanovce staan al enkele containers en deze week wordt een begin gemaakt met de uitbouw van dit opvangkamp.

Katerina gaat daar voor SOS Kinderdorpen heen. Om er ook een filantiepet op te richten voor kinderen en moeders. Want ze is ervan overtuigd dat Servië binnenkort ook de grens dicht gooit. Dan stranden alle vluchtelingen in Macedonië en dan kan dat land niet aan. En Katerina en Vera ook niet.

Ruim 95.000 aanvragen

De afgelopen zomer maanden hebben zich ruim 95.000 vluchtelingen gemeld bij de Grieks-Macedonische grens voor een doorreisvisum. Dat zijn officiële cijfers van het Macedonische ministerie van binnenlandse zaken en de UNHCR, de hulporganisatie van de VN. Tijdens het bezoek aan het kamp in Gevgelija liet de politie ook grote groepen vluchtelingen door zonder te registreren toen het kamp vol dreigde te raken.

Van de geregistreerde asielzoekers zijn ruim 63.000 man en bijna 13.000 vrouw. Bijna 16.000 kinderen zijn met hun ouders meegereisd, ruim 3000 minderjarigen reizen alleen. Dat zijn meestal jongeren tussen de 15 en 18 jaar die vluchten om niet in dienst te hoeven.

De meeste vluchtelingen komen uit Syrië (73.000), Afghanistan (8600), Irak (5600), Pakistan (2600), Palestina (1000), Somalië (600), Bangladesh (600) en Iran (500). Ongeveer vijftig mensen dienden een verzoek in om permanent in Macedonië te mogen blijven. De rest reisde door naar Servië. Gisteren zijn ruim tweeduizend vluchtelingen die grens met Griekenland overgetrokken.